

Status strażaka ochotnika w sferze zabezpieczenia społecznego

The status of a volunteer firefighter in the sphere of social security

1. Wprowadzenie

Niniejszy artykuł ma na celu przedstawienie uprawnień strażaka ochotnika w sferze zabezpieczenia społecznego. Ryzyko uszczerbku na zdrowiu, a w skrajnych przypadkach utraty życia, towarzyszy strażakom ochotnikom od początków istnienia Ochotniczych Straży Pożarnych. Występuje ono w każdej akcji ratowniczej i jest naturalne dla tej służby. Niektórych wypadków nie da się uniknąć. Niebezpieczeństwo nie wybiera, jak obrazowo zostało to ujęte w artykule: „nie interesuje go [niebezpieczeństwa – przyp. red.] czy strażak wchodzący w płomienie jest zawodowcem czy ochotnikiem”¹. Niniejszy artykuł ma na celu przedstawienie uprawnień strażaka ochotnika w sferze zabezpieczenia społecznego i mechanizmów ochrony bytu strażaka, który uległ wypadkowi w czasie tej społecznej działalności. W niniejszej publikacji autor będzie używał pojęcia zabezpieczenie społeczne, które pojawiło się w art. 22 i 25 Deklaracji Praw Człowieka, uchwalonej przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych w 1948 r.² Według I. Jędrasik-Jankowskiej „Istota zabezpieczenia społecznego polega na zagwarantowaniu obywatelom pełnej ochrony we wszystkich sytuacjach zmniejszenia lub utraty zarobków wskutek czasowej lub trwałej niezdolności do pracy, a system zabezpieczenia społecznego to zorganizowana przez państwo sieć urzędów prawnych i organizacyjnych mających na celu zapewnienie obywatelom bezpieczeństwa socjalnego

¹ „Ochotnicy zabezpieczeni!” – <https://www.ppoz.pl/zajrzyj-do-srodka/warsztat-ratownika-10/szmerek-medialny/825-ochotnicy-zabezpieczeni> [dostęp 24.06.2018].

² Rezolucja 217/III A uchwalona w dniu 10 grudnia 1948 r. przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w Paryżu.

w określonych sytuacjach życiowych”³. W artykule zostaną przedstawione uprawnienia strażaków ochotników wynikające z ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej⁴, ze szczególnym uwzględnieniem istniejącej od trzech lat możliwości uzyskania rekompensaty, przez strażaka poszkodowanego w czasie działań ratowniczych, nieposiadającego prawa do innych świadczeń. Zostaną również przedstawione okoliczności wprowadzenia tej regulacji i ocena zasadności jej wprowadzenia.

2. Zabezpieczenie społeczne w polskim porządku prawnym

Swoistą „konstytucją” dla polskiego systemu zabezpieczenia społecznego jest ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych zwana dalej u.s.u.s.⁵ Jej art. 1 ustanawia następujące rodzaje ubezpieczenia społecznego:

- 1) ubezpieczenie emerytalne;
- 2) ubezpieczenia rentowe;
- 3) ubezpieczenie w razie choroby i macierzyństwa, zwane ubezpieczeniem chorobowym;
- 4) ubezpieczenie z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, zwane ubezpieczeniem wypadkowym.

Wszystkie rodzaje ubezpieczeń są uregulowane w odrębnych aktach prawnych. Ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu poświęcona jest ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych zwana dalej ustawą o emeryturach i rentach z FUS⁶, ubezpieczenie chorobowe jest regulowane przez ustawę z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa⁷. Natomiast ubezpieczenie wypadkowe regulowane jest przez ustawę z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych⁸. Wszystkie powyższe ustawy odnoszą się również do strażaków ochotników ubezpieczonych z różnych tytułów. Wracając do podstawowej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, kluczowy jest art. 6 ust. 1 pkt 1–22 ustawy. Ustanawia on katalog obowiązkowych tytułów ubezpieczenia emerytalno-rentowego. Nie wymieniając całego katalogu, do najważniejszych tytułów ubezpieczenia należą:

³ I. Jędrasik-Jankowska, *Pojęcia i konstrukcje prawne ubezpieczenia społecznego*, Wydawnictwo Wolters Kluwer, Warszawa 2014, s. 7.

⁴ Tekst jednolity Dz. U. 2018 r., poz. 620, zwanej dalej u.o.p.

⁵ Tekst jednolity Dz. U. 2017 r., poz. 1778 z późn. zm.

⁶ Tekst jednolity Dz. U. 2017 r., poz. 1383 z późn. zm.

⁷ Tekst jednolity Dz. U. 2017 r., poz. 1368 z późn. zm.

⁸ Tekst jednolity Dz. U. 2017 r., poz. 1773 z późn. zm.

- 1) stosunek pracy (pkt 1);
- 2) praca nakładcza (pkt 2);
- 3) członkostwo w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych i spółdzielniach kółek rolniczych (pkt 3);
- 4) wykonywanie pracy na podstawie umów: agencyjnej, zlecenia i innych umów o świadczenie usług, do których stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące umowy zlecenia (pkt 4);
- 5) prowadzenie pozarolniczej działalności – działalności gospodarczej (pkt 5);
- 6) pobieranie zasiłków i innych świadczeń z Powiatowego Urzędu Pracy przyznawanych dla bezrobotnych (pkt 9, 9a i 9b);
- 7) sprawowanie posługi duchownego (pkt 10);
- 8) pobieranie świadczeń socjalnych, stypendiów na przekwalifikowanie, czy pobieranie świadczenia górniczego, wynikające z odrębnych przepisów bądź układów zbiorowych pracy (pkt 20).

Autor dokonał selekcji powyższych tytułów pod kątem możliwości podlegania im przez strażaka ochotnika. Tak więc, gdy podlega on jednemu z powyższych tytułów, to posiada ubezpieczenie emerytalne i rentowe. Ponadto strażak pracownik i członek rolniczej spółdzielni produkcyjnej – podlega obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu (art. 11 ust. 1 u.s.u.s.), a prowadzący działalność gospodarczą, zleceniobiorca, nakładca czy duchowny mogą mu podlegać na swój wniosek (art. 11 ust. 2 u.s.u.s.).

Ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają strażacy ochotnicy, m.in. z tytułów, stosunku pracy, pracy nakładczej, członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, zleceniobiorcy czy prowadzący działalność gospodarczą (art. 12 ust. 1 u.s.u.s.).

Odnosząc się do ubezpieczenia emerytalnego, strażak ochotnik z tytułu działalności w OSP nie ma dodatkowych uprawnień emerytalnych. Emerytura strażaka ochotnika nie jest ani kwotowo wyższa, ani nie ma uprawnienia do wcześniejszego jej nabycia. Obowiązuje go ogólny wiek przejścia na emeryturę, który w przypadku mężczyzn wynosi co do zasady 65 lat, a w przypadku kobiet 60 lat (art. 24 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS)⁹. Warto nadmienić, że od kilkunastu lat trwają zabiegi środowiska strażaków ochotników o uzyskanie dodatku pieniężnego do emerytury z tytułu działalności w OSP. Ostatni projekt nowelizacji ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgłoszony pod koniec 2017 r. nie znalazł poparcia większości rządzącej. Przewidywał on dodatek dla członków Ochotniczych Straży Pożarnych, którzy wykazali co najmniej 10-letnią działalność w OSP i uczestniczyli bezpośrednio w działaniach ratowniczych. Dodatek ten miał wynosić 20 zł za każdy udokumentowany rok uczestnictwa w działaniach. Jak pisze D.P. Kała „Projekt

⁹ Zob. również – <http://www.zus.pl/zasady-nabywania-prawa-do-emerytury-w-powszechnym-wieku-emerytalnym-przez-osoby-urodzone-po-31-grudnia-1948-roku> [dostęp 25.06.2018].

ten wpłynął jako projekt obywatelski, który poparło ponad 212 tysięcy obywateli. I o to dowiadujemy się, że z dodatku nici. Dodatku nie będzie, koniec kropka. Według rządu pani premier Beaty Szydło, cytując: «Rada Ministrów wskazuje, że obowiązujące przepisy już obecnie przyznają członkom ochotniczej straży pożarnej określone uprawnienia»¹⁰.

Ubezpieczenie rentowe, także nie przyznaje strażakowi ochotnikowi dodatkowych uprawnień z tytułu działalności w OSP. Jak wskazuje I. Jędrasik-Jankowska: „Przedmiotem ochrony udzielanej przez ubezpieczenie rentowe jest sytuacja trwałej niezdolności do pracy zarobkowej oraz sytuacja pozostawienia rodziny bez środków utrzymania wskutek śmierci żywiciela zakwalifikowane jako «z ogólnego stanu zdrowia» albo jako «z wypadku w drodze do pracy lub z pracy». Kwalifikacja niezdolności jako niezdolność do pracy «z ogólnego stanu zdrowia» nastąpi wtedy, gdy będzie ona spowodowana albo chorobą samoistną, albo zadziałaniem na ubezpieczonego przyczyny zewnętrznej w okolicznościach ze sfery spraw prywatnych»¹¹. Działalność w OSP należy właśnie uznać za owe sprawy prywatne, objęte niniejszym ubezpieczeniem. Strażak ochotnik, aby uzyskać rentę, musi spełnić ogólne wymogi przewidziane przez art. 57 ustawy o emeryturach i rentach z FUS tj.:

1. Musi być niezdolny do pracy (całkowicie bądź częściowo).
2. Musi mieć wymagane przez ustawę okresy składkowe i nieskładkowe.
3. Niezdolność do pracy powstała w okresach przewidzianych przez ustawę o emeryturach i rentach z FUS¹².
4. Ubezpieczony nie ma ustalonego prawa do emerytury z FUS, bądź nie spełnia warunków do jej uzyskania.

Świadczenia chorobowe dla strażaka ochotnika z przedstawionych wyżej tytułów wynikające z czasowej niezdolności do pracy to zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne i zasiłek wyrównawczy, mający zastąpić utracony bądź zmniejszony w wyniku choroby zarobek. Odwołując się ponownie do I. Jędrasik-Jankowskiej „W odniesieniu do niezdolności do pracy z powodu choroby ustawa rozróżnia ochronę niezdolności z tzw. ogólnego stanu zdrowia oraz niezdolności będącej skutkiem wypadku w drodze do pracy lub z pracy»¹³. Gdy chodzi o wysokość zasiłku chorobowego to, wynosi on co do zasady 80% podstawy wymiaru czyli np. wysokości miesięcznego wynagrodzenia¹⁴.

¹⁰ D.P. Kała, *Cyceron a dodatek emerytalny dla ochotników*, <https://www.lexfire.pl/slider/item/1318-cyceron-a-dodatek-emerytalny-dla-ochotnikow> [dostęp 25.06.2018].

¹¹ I. Jędrasik-Jankowska, *op. cit.*, s. 250.

¹² Będą to okresy wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3–8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11–12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15–17 oraz art. 7 pkt 1–3, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów – art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

¹³ I. Jędrasik-Jankowska, *op. cit.*, s. 315.

¹⁴ Za <http://www.zus.pl/swiadczenia/zasilki/zasilek-chorobowy/z-ubezpieczenia-chorobowego/wysokosc> [dostęp 25.06.2018].

Wysokość świadczenia rehabilitacyjnego wynosi natomiast: 90% podstawy wymiaru zasiłku chorobowego za okres pierwszych 3 miesięcy (90 dni), 75% podstawy wymiaru zasiłku chorobowego za pozostały okres¹⁵.

Zasiłek wyrównawczy stanowi różnicę między przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniem za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających rehabilitację a wynagrodzeniem miesięcznym osiąganym podczas pracy z obniżonym wynagrodzeniem¹⁶.

Ubezpieczenie wypadkowe obejmuje tylko wypadki związane z aktywnością zawodową strażaka ochotnika, nie zaś wypadki związane z działalnością w OSP.

Po omówieniu przewidzianych dla ogółu zatrudnionych uprawnień z tytułu zabezpieczenia społecznego należy w tym miejscu wspomnieć o zabezpieczeniu społecznym rolników. Przeważająca część Ochotniczych Straży Pożarnych działa w środowiskach wiejskich i członkowie OSP w większości są mocno związani z rolnictwem. Rolnicy podlegają systemowi zabezpieczenia społecznego, odrębnemu od powszechnego systemu prowadzonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Jak możemy przeczytać na stronie KRUS: „Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego podejmuje rozstrzygnięcia o podleganiu/ustaniu ubezpieczeniu społecznemu rolników na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników¹⁷. Ubezpieczenie społeczne rolników obejmuje rolników, ich małżonków i pracujących z nimi domowników, o ile osoby te są bądź obywatelami polskimi, bądź przebywają na terenie RP na podstawie zezwoleń na pracę wydawanych w trybie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹⁸. Zwolnieni z obowiązku posiadania takich zezwoleń są m.in. obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej.

Ubezpieczenie to obejmuje obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej, jeżeli przepisy Unii Europejskiej dotyczące stosowania systemów zabezpieczenia społecznego nie stanowią inaczej. Ustawa przewiduje dwie formy objęcia ubezpieczeniem, z mocy samej ustawy i dobrowolną. Zależy to od powierzchni gospodarstwa rolnika, uprawnionego do ubezpieczenia w KRUS.

Rodzaje ubezpieczenia to:

- ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie,
- ubezpieczenie emerytalno-rentowe¹⁹.

¹⁵ Za <http://www.zus.pl/swiadczenia/zasilki/swiadczenie-rehabilitacyjne/z-ubezpieczenia-chorobowego/wysokosc> [dostęp 25.06.2018].

¹⁶ Za <http://www.zus.pl/swiadczenia/zasilki/zasilek-wyrownawczy/wysokosc> [dostęp 25.06.2018].

¹⁷ Tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 2336.

¹⁸ Tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 1265.

¹⁹ Za <https://www.krus.gov.pl/zadania-krus/ubezpieczenie-spoeczne-rolnikow/przepisy-ogolne/> [dostęp 26.06.2018].

3. Szczególne uprawnienia strażaków ochotników wynikające z przepisów szczególnych

W tym miejscu zostaną przedstawione szczególne uprawnienia strażaków ochotników, wynikające z przepisów szczególnych, znajdujących się we wspomnianej już wyżej ustawie o ochronie przeciwpożarowej. O ile opisane wyżej uprawnienia wynikające z powszechnego bądź rolniczego zabezpieczenia społecznego przysługują strażakom ochotnikom, posiadającym tytuły ubezpieczenia, wynikające np. ze stosunku pracy, prowadzenia działalności gospodarczej czy wykonywania działalności rolniczej, o tyle te szczególne uprawnienia są przewidziane wyłącznie dla strażaków ochotników z tytułu ich działalności w OSP, a ściślej z tytułu uczestnictwa w działaniach ratowniczych, prowadzonych przez OSP po poniesieniu w ich trakcie szkody. Uprawnienia te regulują art. 26 i 26a u.o.p.

Skorzystanie z owych uprawnień wymaga spełnienia dwóch warunków.

1. Poszkodowany musi być strażakiem jednostki ochrony przeciwpożarowej, bądź należeć do Ochotniczej Straży Pożarnej (w myśl art. 15 u.o.p. OSP wchodzi w zakres pojęcia jednostek ochrony przeciwpożarowej).
2. Musi zaistnieć szkoda na członku OSP. Szkoda ta musi powstać w czasie działań ratowniczych albo ćwiczeń, w których poszkodowany strażak uczestniczył.

Przechodząc do analizy art. 26 u.o.p., to w ust. 1 reguluje uprawnienia, takie jak:

- 1) jednorazowe odszkodowanie w razie doznania stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu;
- 2) renta z tytułu całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy;
- 3) odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu.

Jak wskazuje B. Kurzępa, „Świadczenie to jest niezależne od tego, czy osoba ta korzysta z ubezpieczenia społecznego. W razie zbiegu kilku świadczeń (np. z tytułu stosunku pracy lub służby albo ubezpieczenia społecznego), uprawniony może otrzymać tylko jedno, wybrane przez niego”²⁰. Oznacza to, że gdy strażak ochotnik ubezpieczony z tytułu np. stosunku pracy poniesie szkodę w czasie działań ratowniczych, prowadzonych z ramienia OSP, ma prawo wyboru drogi uzyskania zadośćuczynienia za poniesioną szkodę. Jeżeli w następstwie doznanego w czasie działań ratowniczych lub ćwiczeń uszczerbku na zdrowiu strażak ochotnik zmarł, to członkom jego rodziny przysługują w myśl ust. 2 art. 26 u.o.p.:

- 1) jednorazowe odszkodowanie;
- 2) renta rodzinna;
- 3) odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu.

²⁰ B. Kurzępa, *Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej, komentarz*, Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa, Toruń 2013, s. 263.

Jak wskazuje B. Kurzępa, „Zarówno w przypadku uszkodzonego strażaka lub członka ochotniczej straży pożarnej, jak i członków jego rodziny, może być przyznane jedno świadczenie spośród trzech wymienionych, jak też dwa, a nawet trzy, w zależności od okoliczności faktycznych danego przypadku, rozległości zaistniałej szkody itp.”²¹. Warunkiem wypłaty świadczeń jest związek przyczynowy między zaistniałą szkodą a działaniami ratowniczymi, bądź ćwiczeniami, w których strażak ochotnik brał udział. Wymogi dla osób, mogących brać udział bezpośrednio w działaniach ratowniczych reguluje art. 19 ust. 1b u.o.p. Działania ratownicze są definiowane zarówno przez definicję legalną w art. 2 pkt 2 u.o.p., jak i w doktrynie²². Szczegółowy tryb i zasady przyznawania wyżej wskazanych świadczeń strażakom ochotnikom zostały uregulowane w rozporządzeniu z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie przyznawania świadczeń odszkodowawczych strażakom Jednostek Ochrony Przeciwpożarowej i członkom Ochotniczej Straży Pożarnej z tytułu uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu, a w przypadku ich śmierci przyznawania odszkodowań członkom ich rodzin²³. Wynika z niego, że to na podmiocie finansującym działania OSP, tj. co do zasady na gminie spoczywają obowiązki związane z prowadzeniem postępowania odszkodowawczego, zmierzającego do ustalenia i wypłaty odszkodowania za szkodę na osobie (uszczerbku na jej zdrowiu) bądź w mieniu. Definicja uszczerbku została uregulowana w art. 11 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych²⁴. Do przepisów tej ustawy odsyła ust. 3 art. 26 u.o.p., który na podmiot finansujący działanie OSP „zrzuca ciężar” wypłaty odszkodowania za uszczerbek na zdrowiu bądź śmierć strażaka ochotnika. Jest ono wypłacane z ubezpieczenia, które obowiązkowo dla strażaka ochotnika musi wykupić podmiot finansujący, obowiązany do jego wypłaty. Renty z tytułu niezdolności do pracy uregulowane w art. 26 ust. 1 pkt 2 u.o.p. są wypłacane w trybie i na zasadach przewidzianych przez ustawę z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych^{25, 26}. Ostatnim wprowadzonym w połowie 2015 r. szczególnym uprawnieniem dedykowanym strażakom ochotnikom jest uregulowana w art. 26a u.o.p. rekompensata wypłacana za czas niezdolności do pracy powstałej w wyniku wypadku, który nastąpił w związku z udziałem w działaniach ratowniczych bądź ćwiczeniach z ramienia OSP. Regulacja ta została wprowadzona ustawą z dnia 15 maja 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie

²¹ *Ibidem*, s. 265.

²² Szeroki przekrój definicji prawnych, naukowych i potocznych podaje R. Radkowski w artykule – *Działania ratownicze i ratowniczo-gaśnicze. Problematyka terminologii*, „Zeszyty Naukowe”, SGSP nr 55, s. 67–82.

²³ Dz. U. 2004 r., Nr 1 poz. 6.

²⁴ Dz. U. 2017 r., poz. 1773.

²⁵ Tekst jednolity Dz. U. 2013 r., poz. 737.

²⁶ Zob. też D.P. Kała, *Renty dla członków OSP i ich rodzin*, „Strażak” 2012, nr 11.

przeciwpożarowej²⁷. Omawiana nowela, jest dużym sukcesem ruchu strażaków ochotników, została ona zgłoszona jako projekt poselski, ale zainicjowali ją sami strażacy ochotnicy, którzy zgłosili ją jako projekt obywatelski^{28, 29}. Przechodząc do regulacji rekompensaty, to w myśl ust. 1 art. 26a jest to świadczenie przyznawane na wniosek poszkodowanego strażaka ochotnika, który doznał uszczerbku na zdrowiu w wyniku wypadku, który zdarzył się w związku z uczestnictwem w działaniach ratowniczych, bądź ćwiczeniach. Jak wskazuje D.P. Kała, „w pojęciu ćwiczeń nie mieści się pojęcie zawodów strażackich”, co skutkuje tym, iż strażak biorący udział w takich zawodach o charakterze sportowym nie nabędzie prawa do rekompensaty³⁰. Wysokość tego świadczenia jest uregulowana w ust. 2 art. 26 i jest wypłacana w wysokości 1/30 miesięcznego minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę³¹. Podmiotami wypłacającymi rekompensatę w myśl ust. 3 i ust. 4 art. 26a u.o.p. są:

- 1) w przypadku OSP, niebędącej członkiem krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego – zwanego dalej KSRG podmiot finansujący działalność OSP, czyli w zasadzie gmina;
- 2) w przypadku OSP należącej do KSRG – właściwy miejscowo komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej.

W przypadku, gdy rekompensata byłaby wyższa niż otrzymane wynagrodzenie albo otrzymany zasiłek chorobowy, albo świadczenie rehabilitacyjne, na wniosek strażaka ochotnika wypłaca się wyrównanie do wysokości rekompensaty (art. 26 ust. 5 u.o.p.) Okres wypłacania rekompensaty nie może być dłuższy niż 18 miesięcy, czyli łączny maksymalny okres pobierania zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego (art. 26 ust. 6. u.o.p.). Szczegółowy tryb i potrzebne dokumenty są uregulowane w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2015 r. w sprawie przyznawania rekompensaty pieniężnej albo wyrównania członkowi Ochotniczej Straży Pożarnej³².

²⁷ Dz. U. 2015 r., poz. 867.

²⁸ Idea nowelizacji pojawiła się na kanwie przypadku strażaka ochotnika z Ustronia Morskiego, który odniósł obrażenia w czasie działań ratowniczych i nie uzyskał świadczenia chorobowego w wysokości 100% podstawy wymiaru za cały czas niezdolności do pracy – pytanie prawne Sądu Okręgowego w Koszalinie rozpatrywał nawet Trybunał Konstytucyjny – postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 14 stycznia 2015 r., P 9/14.

²⁹ D.P. Kała *Trybunał Konstytucyjny po stronie ochotników*, „Strażak” 2015, nr 5

³⁰ D.P. Kała, *Rekompensata za uszczerbek na zdrowiu „Strażak”* 2016 nr 1, <https://www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/565-rekompensata-za-uszczerbek-na-zdrowiu> [dostęp 8.09.2018].

³¹ Tekst jednolity Dz.U. 2017 r., poz. 847.

³² Dz. U. 2015 r., poz. 2348.

4. Podsumowanie

Niniejszy artykuł starał się ukazać całościowo uprawnienia strażaków ochotników, w sferze zabezpieczenia społecznego. Zostały omówione uprawnienia wynikające z powszechnego, jak i rolniczego ubezpieczenia społecznego przyznawane strażakom ochotnikom, posiadającym tytuł ubezpieczenia, np. wynikający ze stosunku pracy bądź prowadzenia działalności gospodarczej. Zostały również przedstawione szczególne uprawnienia odszkodowawcze wynikające z przepisów u.o.p. dedykowane dla strażaków ochotników, zabezpieczające byt strażaka po wypadku w czasie działań ratowniczych bądź ćwiczeń. Warto ponownie wspomnieć o najnowszym uprawnieniu do rekompensaty, która została wywalczona przez samych strażaków ochotników, poprzez skuteczne wniesienie do parlamentu projektu obywatelskiego, który został przejęty przez posłów do szybkiego procedowania. Jest to skuteczne, w opinii autora niniejszej publikacji, wypełnienie luki, istniejącej w sferze zabezpieczenia bytu niezdolnego do pracy strażaka ochotnika. Trwa jeszcze walka o dodatek do emerytury z tytułu działalności ratowniczej w OSP. Jest to główny niezrealizowany postulat ruchu strażackiego w sferze zabezpieczenia społecznego, który zdaniem autora jest wart realizacji. Zdaniem autora warto również rozważyć objęcie jakąś formą pomocy strażaka poszkodowanego na zawodach strażackich.

Bibliografia

Źródła

a) Źródła krajowe

1. Ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 2336.
2. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej, t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 620.
3. Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1778 z późn. zm.
4. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1383 z późn. zm.
5. Ustawa z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, Dz. U. z 2017 r., poz. 847.
6. Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1773 z późn. zm.

7. Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych, t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 737.
8. Rozporządzenie z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie przyznawania świadczeń odszkodowawczych strażakom jednostek ochrony przeciwpożarowej i członkom ochotniczej straży pożarnej z tytułu uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu, a w przypadku ich śmierci przyznawania odszkodowań członkom ich rodzin, Dz. U. z 2004 r., Nr 1, poz. 6.
9. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 277.
10. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2015 r. w sprawie przyznawania rekompensaty pieniężnej albo wyrównania członkowi ochotniczej straży pożarnej, Dz. U. z 2015 r., poz. 2348.
11. Postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 stycznia 2015 r., P 9/14.

b) Źródła międzynarodowe

1. Rezolucja 217/III A uchwalona w dniu 10 grudnia 1948 r. przez Zgromadzenie Ogólne ONZ.

Literatura

1. Jędrasik-Jankowska I., *Pojęcia i konstrukcje prawne ubezpieczenia społecznego*, Wolters Kluwer, Warszawa 2014.
2. Kała D.P., *Cyceron a dodatek emerytalny dla ochotników* <https://www.lexfire.pl/slider/item/1318-cyceron-a-dodatek-emerytalny-dla-ochotnikow> [dostęp 25.06.2018].
3. Kała D.P., *Renty dla członków OSP i ich rodzin*, „Strażak” 2012, nr 11.
4. Kała D.P., *Trybunał Konstytucyjny po stronie ochotników*, „Strażak” 2015, nr 5.
5. Kała D.P., *Rekompensata za uszczerbek na zdrowiu*, „Strażak” 2016, nr 1, <https://www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/565-rekompensata-za-uszczerbek-na-zdrowiu> [dostęp 8.09.2018].
6. Kurzępa B., *Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej komentarz*, Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa, Toruń 2013.
7. Radkowski R., *Działania ratownicze i ratowniczo-gaśnicze. Problematyka terminologii*, „Zeszyty Naukowe SGSP”, nr 55/3, s. 67–82.
8. *Ochotnicy zabezpieczeni!*, <https://www.ppoz.pl/zajrzyj-do-srodka/warsztat-ratownika-10/szmerek-medialny/825-ochotnicy-zabezpieczeni> [dostęp 24.06.2018].

Internet

1. <http://www.zus.pl/zasady-nabywania-prawa-do-emerytury-w-powszechnym-wieku-emerytalnym-przez-osoby-urodzone-po-31-grudnia-1948-roku> [dostęp 25.06.2018].

2. <http://www.zus.pl/swiadczenia/zasilki/zasilek-chorobowy/z-ubezpieczenia-chorobowego/wysokosc> [dostęp 25.06.2018].
3. <http://www.zus.pl/swiadczenia/zasilki/swiadczenie-rehabilitacyjne/z-ubezpieczenia-chorobowego/wysokosc> [dostęp 25.06.2018].
4. <http://www.zus.pl/swiadczenia/zasilki/zasilek-wyrownawczy/wysokosc> [dostęp 25.06.2018].
5. <https://www.krus.gov.pl/zadania-krus/ubezpieczenie-spoleczne-rolnikow/przepisy-ogolne/> [dostęp 26.06.2018].

